

کارگران ساختمانی نسبت به تمدید اعتبار کارت مهارت فنی اقدام کنند

مدیرکل نام‌نویسی و حساب‌های انفرادی سازمان تأمین اجتماعی گفت: «کارگران ساختمانی که اعتبار کارت مهارت فنی آنان به اتمام می‌رسد، پس از تمدید اعتبار کارت خود در سازمان فنی و حرفه‌ای، به شعبه‌های تأمین اجتماعی مراجعه کنند.»
پهروز کریمی افزود: «برای اینکه اختلالی در بیمه کارگران ساختمانی و عرضه حمایت‌ها و خدمات به آن‌ها پیش نیاید، سازمان تأمین اجتماعی ۲ ماه قبل از اتمام اعتبار کارت مهارت، پیامکی برای بیمه‌شدگان موصوف ارسال می‌کند و کارگران باید در مهلت مقرر به مراکز فنی و حرفه‌ای مراجعه و کارت خود را تمدید کنند.»

یکشنبه ۱۱ آذر ۱۳۹۷ ● شماره صد و هشتاد

۰ ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹

بررسی آخرین گزارش مرکز آمار از شاخص قیمت مصرف کننده و سهم دهک‌های درآمدی

بار سنگین تورم، سبک‌تر می‌شود؟

داده‌های مرکز آمار می‌گویند، تورم ماهانه در دهک اول و دوم، از دهک‌های میانی بسیار پایین‌تر بوده است. براین اساس شاخص قیمت در دهک‌های دوم تا هشتم از تورمی که دهک‌های اول و دوم با آن دست به گریبان بوده‌اند، بیشتر و حدود ۲/۷ درصد بوده است.

پس از چند ماه پرتب‌وتاب اقتصادی، آمارها از روندی منتهی به ثبات حکایت دارد. افزایش قیمت اقلام و مواد خوراکی و غیرخوراکی و کمبود آن‌ها، کاهش فاحش قدرت خرید گروه‌های درآمدی و تلاش‌هایی که برای افزایش حقوق و مزایای کارمندان، کارگران، بازنشستگان و دیگر اقشار در سطح عمومی و در میان تصمیم‌گیران و مجریان کشور جریان دارد، هنوز هم در کانون توجه‌ها قرار دارد. با این حال مرکز آمار می‌گوید، شرایط ناپایداری اقتصادی رفته رفته جای خود را ثبات می‌دهد.

این مرکز در گزارشی داده‌های اساسی دخل و خرج خانوار و دامنه تغییرات تورمی دوازده ماهه منتهی به آبان ماه امسال را پایش کرده و نتیجه گرفته، آهنگ رشد تورم برای دهک‌های مختلف درآمدی در یک ماه گذشته رو به کاهش است؛ خبری نسبتاً خوب به‌خصوص برای دهک‌های پایین درآمدی که طبق داده‌های مرکز آمار برای اقلام خوراکی و غیرخوراکی در آبان ماه هزینه‌های کمتری پرداخت کرده‌اند. دولت می‌گوید، اقداماتش برای آرام کردن فضای پر تنش اقتصادی ماه‌های گذشته جواب داده و روند آرام‌سازی فضای اقتصادی و مهار کردن عواملی که معیشت اقشار مختلف را تهدید می‌کند با مدیریت یکپارچه بازار ارز و کنترل‌های بیشتر به‌خصوص با سیاست رفاهی جدید که همان توزیع بسته‌های حمایتی میان گروه‌های فاقد بنیه مالی کافی است، ادامه می‌دهد. با همه این‌ها داده‌هایی که مرکز آمار از علائم حیاتی هزینه و درآمد دهک‌های مختلف در آبان ماه داده، پاره‌ای نکات جالب و بعضاً تامل‌برانگیز دارد.

■ کاهش شتاب تورمی

داده‌های مرکز آمار نشان می‌دهد، ماه گذشته از شتاب تورمی که دو فصل متوالی امان اقتصاد را بریده بود، کاسته شده و تورم ماهانه که یورش نگران‌کننده آن به نرخ‌های بالا، تمام رکوردهای دولت در دو، سه سال اخیر را از اعتبار انداخته بود، گویا آرام گرفته و حالا دهک‌های پایین درآمدی کم و بیش از آهنگ تغییرات بوی بهبود حس می‌کنند. براساس گزارش مرکز آمار در بازه زمانی یک ساله آبان ۹۶ تا آبان ۹۷، دهک‌های بالای درآمدی بیشتر از کمتر برخوردارها بار تورمی را به دوش کشیده‌اند. این مهم‌ترین و شاید عجیب‌ترین گزاره‌ای باشد که می‌توان از خلال داده‌های اخیر مرکز آمار بیرون کشید. مطابق گزارش این مرکز، تورم

نقطه‌ای که طبق تعریف میانگینی از نرخ تورم در یک ماه مشخص و مقایسه آن با مدت زمان مشابه در سال قبل از آن است، در آبان ماه بر معیشت دهک‌های بالای درآمدی اثرات بیشتری گذاشته و رقم آن برای فقیرترین دهک درآمدی حدود سه درصد کمتر بوده است. طبق اطلاعات مرکز آمار در یک ماه گذشته تقریباً تمام ۱۰ گروه درآمدی تاحدودی از روند افزایش قیمت‌ها مصون بوده‌اند و فشار معیشتی ناشی از نوسانات قیمتی رو به کاهش گذارده است.

■ افزایش نرخ تورم خانوارهای کشور

گرچه در گزارش مرکز آمار گفته شده، وضع دهک‌های مختلف درآمدی رو به بهبود است، از این گزارش نمی‌توان معانی همچون رونق‌گیری اقتصاد را برداشت کرد. کما اینکه همین داده‌ها نشان می‌دهد، فشارهای تورمی بر معیشت عمومی کماکان در حال افزایش است و درآمد و هزینه‌های آن‌ها همچنان بر مدار ناپایداری می‌چرخد.

در همین گزارش گفته شده، شاخص کل قیمت‌ها در آبان ماه امسال به ۱۴۷/۸ درصد رسیده و خانوارها به‌طور میانگین ۳۴/۹ درصد بیشتر از آبان سال قبل برای خرید مجموعه‌ای از کالا و خدمات یکسان هزینه کرده‌اند. چه‌بسا داده‌های مرکز آمار نشان می‌دهد، درصد تغییرات قیمتی اقلام خوراکی و غیرخوراکی در ماه جاری نسبت به آبان ماه

■ افت محسوس شاخص کل دهک‌های پایین

با همه این‌ها طبق گزارش مرکز آمار، شتاب تورم ماهانه در ماه گذشته برای تمام ۱۰ دهک درآمدی تقریباً مهار شده و روندی کاهش‌ی به خود گرفته است. از ماه‌های تیر تا مهر امسال و هم‌زمان با موج تورمی، درصد تغییر ماهانه افزایش شاخص کل قیمت‌ها برای خانوارهای شهری و روستایی به ترتیب ۴/۴، ۵/۲، ۵/۴ و ۷/۱ درصد بوده، اما در آبان ماه رقم افزایش به سطح ۲/۶ درصد رسیده است. حرکت نزولی ارقام مربوط به شاخص کل به‌خوبی در میزان اثرپذیری دهک‌های درآمدی نیز مشخص است. به‌طوری که دامنه تغییرات نرخ تورم دوازده ماهه منتهی به آبان ماه امسال از ۱۴/۸ درصد برای دهک اول تا ۱۶/۸ درصد برای دهک دهم در نوسان است.

در عین حال سطح تورم ماه گذشته به کمترین مقدار در پنج ماه اخیر نیز تقلیل یافته است. در آبان ماه بیشترین تورم ماهانه ۲/۷ درصد بوده که ۷۲ دهک درآمدی (دهک‌های دوم تا هشتم) آن را تجربه کرده‌اند و در نتیجه می‌توان گفت تمامی دهک‌ها از نظر تحمل افزایش قیمت‌ها دوره‌ای از آرامش را تجربه کرده‌اند. البته این دوره آرامش برای تمامی دهک‌ها یکسان نبوده و در دهک‌های پایین، میزان افت تورم نقطه‌به نقطه شدیدتر بوده که در ادامه دلایل آن را توضیح می‌دهیم.

■ اصابت افزایش قیمت‌ها بر سبد مصرفی دهک‌ها

در ماه‌های اخیر اثرات نوسانات قیمتی بر سبد کالاهای مصرفی خانوار نیز محسوس بوده است. بر اساس اعداد مربوط به تورم در میان دهک‌ها، فاصله تورمی دهک‌ها در این ماه به ۲ درصد رسید که نسبت به ماه قبل ۴/۰ درصد رشد را نشان می‌دهد. فاصله تورمی در گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات» نسبت به ماه قبل ۰/۱ درصد و در گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» نسبت به ماه قبل یک درصد افزایش داشته است. با این حال برای اینکه به‌طور دقیق ترسیم کنیم که دهک‌ها در سه ماه گذشته چگونه خود

را از زیر بار فشارهای تورمی و افزایش کانال‌های قیمتی رها کرده‌اند، به آمارهای مربوط به تورم نقطه‌به نقطه نگاه می‌کنیم. طبق گزارش مرکز آمار، تورم نقطه‌به نقطه کل کشور در ماه گذشته به سطح ۳۴/۹ درصد رسیده که تقریباً دو درصد نسبت به مهرماه رشد داشته است. در میان دهک‌های هزینه‌ای، کمترین افزایش قیمت‌ها در میان دهک اولی‌ها مشاهده می‌شود که تورم نقطه‌ای آن‌ها ۱/۱ درصد بوده و در مقابل بیشترین افزایش تورم نیز به دهک دهم، یعنی برخوردارترین گروه‌ها اصابت کرده که تورم آن‌ها ۳۷/۶ درصد است. نکته دیگری که در آمار تورم ماهانه نهفته است، بار تورمی

است که دهک‌های وسطی و اصطلاحاً طبقه متوسطی‌ها در آبان ماه به دوش کشیده‌اند. داده‌های می‌گویند، تورم ماهانه در دهک اول و دهم، از دهک‌های میانی بسیار پایین‌تر بوده است. براین اساس شاخص قیمت در دهک‌های دوم تا هشتم از تورمی که دهک‌های اول و دهم با آن دست به گریبان بوده‌اند، بیشتر و در حدود ۲/۷ درصد بوده است. موشکافی سبد مصرفی خانوار به‌خوبی روند تغییرات را شرح می‌دهد. در چنین سبد مصرفی خانوارهای متعلق به انواع دهک‌های درآمدی، محدوده تغییرات تورم دوازده ماهه در گروه عمده «خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات»

بین ۱۸/۸ درصد برای دهک اول تا ۲۰/۹ درصد برای دهک دهم نوسان داشته است. همچنین درباره گروه عمده «کالاهای غیرخوراکی و خدمات» محدوده تغییرات بین ۱۱/۷ درصد (برای دهک اول) تا ۱۵/۹ درصد (برای آخرین دهک) بوده است. شاخص قیمت مصرف کننده در دو گروه خوراکی و غیرخوراکی این طور بوده که دهک اولی‌ها بیش از ۴۳ درصد هزینه‌های خود را صرف تأمین خوراکی‌ها، آشامیدنی‌ها و دخانیات کرده‌اند و هرچه ترکیب خانوارها به سمت توانمندی مالی رفته، سهم خوراکی و آشامیدنی در سبد مصرفی آن‌ها کم‌رنگ‌تر می‌شود. یعنی هرچه از دهک اول به سمت دهک دهم می‌رویم، سهم کالاهای غیرخوراکی و خدمات بیشتر می‌شود. گرچه هر دو الگو تاحدودی تابع تفاوت سطح درآمد خانوارهاست. از طرفی دیگر، هرچه افزایش قیمت در کالاهای اساسی بیشتر باشد، اثرات تورمی آن برای دهک‌های پایین محسوس‌تر است و هرچه نوسانات قیمتی، کالاهای غیراساسی یا لوکس را دربرگیرد، دهک‌های بالای درآمدی سهم تورمی بیشتری خواهند داشت. برهمین اساس و طبق قاعده انتظاری، تورم نقطه‌ای خوراکی‌ها و آشامیدنی‌ها از کالاهای غیرخوراکی و خدمات باید بیشتر باشد که مرکز آمار هم در گزارش خود صحه بر این برداشت نهاده و گفته تورم نقطه‌ای مواد

خوراکی در آبان ماه ۲۱ درصد بیش از مواد غیرخوراکی بوده است. انتظار دیگر این است که تورم نقطه‌ای دهک‌های پایین که وابستگی بیشتری به مواد خوراکی دارند، در آبان ماه بیشتر باشد، اما مرکز آمار در داده‌های خود عکس چنین گزاره‌ای را گزارش کرده که دلیل آن را می‌توان با استناد به تغییرات شاخص تورم نقطه‌ای دهک‌های بالای درآمدی و اثرپذیری بیشتر دهک‌های بالای درآمدی نسبت به کم‌درآمدها از تورم مواد خوراکی، توجیه کرد. بدین صورت که در آبان ماه و در حالی که تورم مواد خوراکی و آشامیدنی برای دهک اول ۱۸/۸ درصد محاسبه شده، دهک دهمی‌ها مشمول افزایش سطح قیمتی ۲۰/۹ درصدی بوده‌اند.

■ سیاست‌های دولت و مدیریت هزینه‌ها

علاوه بر این، در گزارش اخیر مرکز آمار، نزدیک شدن کلی شتاب ماهانه قیمت‌ها در میان دهک‌های گوناگون و پرنوسان بودن توالی افزایش یا کاهش نرخ‌ها نیز جالب توجه است. یعنی اگر در شهر یور ماه از دهک اول تا دهم نمودار تورم نقطه‌ای صعودی بود و اثر افزایش قیمت‌ها بر دهک‌های کم درآمد مشهود بود، این روند در مهرماه برعکس و نزولی شده و کم‌درآمدها در مقایسه با ثروتمندان کمتر از اثرات تورمی متاثر شده‌اند. برخلاف

انتظارها، در آبان ماه نمودار شاخص کل و اثر آن بر هزینه‌های خانوارها حالت سینوسی به خود گرفته و این بار به جز ۷ دهک میانی، اثرات برخورد موج تورمی به محروم‌ترین گروه درآمدی کم‌ترین شعاع را داشته است. از این‌ها گذشته در آبان ماه اختلاف بالاترین و پایین‌ترین تورم ماهانه بین دهک‌های درآمدی هم رو به کاهش گذاشته است. براساس گزارش مرکز آمار، فاصله تورمی بالاترین دهک با کم‌ترین گروه‌های درآمدی در آبان ماه در حد کمینه و ۰/۲ درصد بوده، در حالی که در دو ماه قبل از آن، اختلاف تورمی بین دهک‌ها رقمی قابل توجه بوده است. یعنی در شهریور ماه اختلاف تورمی دهک اول تا دهم ۲/۵ درصد بوده و در مهرماه نیز این تفاوت در سطح دو درصد محاسبه شده است.

می‌توان دو برداشت نسبتاً متفاوت و امیدوارکننده هم از این داده‌ها داشت: اول اینکه از قدرمطلق رشد قیمت‌ها و به تبع آن، شاخص تورم به مرور کاسته می‌شود و دوم اینکه گروه‌های درآمدی کمترخوردار، متاثر از سیاست‌های حمایتی و ترمیمی معیشت عمومی دولت، ثبات بازارهای ارزی و کاسته شدن از وزن اثرگذاری و اثرپذیری بر نظام عرضه و تقاضای بازار و قیمت آن‌ها و همچنین انعطاف‌پذیری خانوارها در مدیریت دخل و خرج خود، نسبت به دهک‌های بالای درآمدی نوسانات کمتری را تجربه کرده‌اند.

روز مبدا

یکی از کارکردهای اصلی «تأمین اجتماعی» برای روز مبداست، یعنی اطمینان‌بخشی و امید به آینده و تأمین آرامش خاطر و تضمین حداقل کیفیت زندگی (معیشت، سلامت و...) و صیانت از افراد و خانواده‌ها در مقابل شوک‌ها و تکانه‌های اقتصادی و اجتماعی، ولی به نظر می‌رسد به هر تقدیر در شرایط حاضر «روز مبادای تأمین اجتماعی» فرارسیده است و شوربختانه این روز مبادای سازمان تأمین اجتماعی درست در شرایطی فرارسیده که تأمین اجتماعی بایستی در روز مبادای افراد تحت‌پوشش خود به فریاد آن‌ها برسد. بسان چشمی که در پیکره انسان، عمری برای دردها و آلام سایر اعضا و جوارح گریسته، ولی امروز خودش دچار درد و الم گشته و «گریه کن» ندارد. علاوه بر مسائل و چالش‌های کلان تأثیرگذار بر کارکرد و عملکرد سازمان تأمین اجتماعی نظیر بالا بودن نرخ بیکاری، قاچاق افسارگسیخته و واردات بی‌رویه و فقدان سیاست‌های تعرفه‌ای و مالیاتی بازدارنده فعالیت‌های ضداشتغال ملی، نیروی کار غیرمجاز خارجی، سهم بالای اقتصاد پنهان، غیررسمی و سیاه، سیاست‌های پولی، بانکی، بارانه‌ای و مالیاتی که مشوق بیمه‌پردازی نیستند، فقدان نظام چند لایه تأمین اجتماعی، قوانین غیربیمه‌ای و تحمیل سرریزهای حمایتی، مداخلات غیرضرور و خارج از اصول حکمرانی مطلوب و حاکمیت شرکتی و فقدان سه‌جانبه‌گرایی مبتنی بر نظام صنفی و سندیکایی مستقل در تشکیل‌های کارگری، کارفرمایی و مستمری‌بگیران، تغییر پایه پولی و تعدیل ساختاری اقتصاد که منجر به کاهش ارزش ذخایر بیمه‌ای و کاهش قدرت خرید افراد تحت‌پوشش خدمات بیمه‌ای می‌شود و... که کم‌وبیش طی ادوار مختلف عوارض و تبعات مهلکی را بر سازمان تأمین اجتماعی داشته و دارد، در شرایط حاضر اثرات بحران اقتصادی ناشی از تحریم‌ها و محدودیت‌ها و مضایق مبتلا به کشور بر سازمان تأمین اجتماعی مزید بر علت شده‌است. این بحران اثرات مضاعفی بر سازمان تأمین اجتماعی داشته و دارد، از یک سو بروز بحران در واحدهای تولیدی و بنگاه‌های اقتصادی منجر به تعدیل نیرو (بازنشستگی، یعنی کاهش ورودی و افزایش خروجی) و اخراج کارکنان (کاهش ورودی حق بیمه و افزایش مقرری بیمه بیکاری) می‌شود و عدم پرداخت یا تعویق در پرداخت حق بیمه از سوی بنگاه‌ها و کارفرمایان را نیز به دنبال دارد. از سوی دیگر، با افزایش تورم و کاهش قدرت خرید افراد تحت پوشش، توقع و انتظار برای افزایش مستمری و مقرری ایجاد می‌شود و در بخش درمان نیز با توجه به افزایش هزینه‌ها ناگزیر بروز نارضایتی از خدمات و انباشت مطالبات طرف‌های قرارداد رخ می‌دهد. در حوزه اقتصادی و سرمایه‌گذاری نیز وقوع این بحران، تقلیل سود و بازدهی و کاهش قدرت نقدشوندگی سرمایه‌ها را در پی دارد و در همین شرایط دولت که خود دچار کسری بودجه و نقدینگی است از ایفای تعهدات جاری و ستوانی خود به سازمان تأمین اجتماعی ناتوان‌تر از گذشته خواهد بود. مضافاً دولت و سایر اجزای حاکمیت از سازمان تأمین اجتماعی انتظار دارند که در این شرایط مراعات حال کارفرمایان را کرده و نسبت به کاهش فشار برای وصول حق بیمه جاری و معوقه آنان اقدام کند. در شرایط عادی برای ایجاد پایداری مالی سازمان تأمین اجتماعی، ایجاد تعادل بین منابع و مصارف و تنظیم ورودی‌ها و خروجی‌ها و جبران کسری نقدی و تعهدی آن، اقدامات زیر متصور و قابل طرح و امکان‌سنجی است: افزایش وصولی حق بیمه ناشی از افزایش «ورودی تعدادی»، یعنی حفظ بیمه‌شدگان موجود و جذب و شناسایی بیمه‌شدگان جدید و بسط و تعمیم پوشش‌های بیمه‌ای به اقشار و گروه‌های جدید و جلوگیری از فرار بیمه‌ای بنگاهی (شناسایی کارگاه‌های جدید) و تعدادی (شناسایی تعداد واقعی نیروهای کار شاغل در کارگاه‌ها) و... که این امور در شرایط بحرانی نه تنها سخت‌تر می‌شود، بلکه در شرایط بحران بر فرار بیمه‌ای بنگاهی و تعدادی افزوده می‌شود و شرایط عمومی و مالی کارفرمایان یا خوش‌فرمایان کشش این امر را ندارد.